

AKTUALITĀTES SIEVIEŠU UN VĪRIEŠU VIENLĪDZĪGU TIESĪBU UN IESPĒJU VEICINĀŠANĀ

m a r t s 2 0 2 5

L a t v i j ā :

- 8.martā gan Latvijā, gan pasaulē atzīmē sasniegto un panākto dzimumu līdztiesības jomā. Vienlaikus tā ir diena, kad uzsvērt vēl darāmo, lai varētu runāt par patiesu līdztiesību ikvienā dzīves jomā. Šajā dienā jau tradicionāli Rīgā tiek organizēts **Sieviešu solidaritātes gājiens**. Meiteņu un sieviešu tiesības nav pašsaprotamas, **tās ir jāaizsargā!**
- Dzimumu līdztiesības jautājumi uzņēmējdarbībā ir nozīmīgs jautājums, kas ne tikai veicina dzimumu līdztiesību, bet arī uzlabo uzņēmumu ilgtspējīgu attīstību un konkurētspēju. 7.martā Nasdaq Riga, COBALT un Korporatīvās pārvaldības konsultatīvā padome organizēja **diskusiju** par sieviešu kandidēšanas veicināšanu augstākajiem amatiem uzņēmumos.
- Spēkā stājušās **izmaiņas Komerclikumā**, lai Valdes locekļi būtu aizsargātāki gadījumos, kad nepieciešams iesaistīties bērnu aprūpē, kas nav savienojama ar pilnvērtīgu valdes locekļa amata pienākumu pildīšanu. Turpmāk valdes locekļi varēs izmantot tiesības uz Darba likumā paredzētajiem atvaļinājumiem, kas saistīti ar bērna dzimšanu un aprūpi, – grūtniecības, dzemdību un bērna kopšanas atvaļinājumu, bērna aprūpētāja atvaļinājumu, kā arī atvaļinājumiem bērna tēvam, citai personai un adoptētājam.
- 28. martā Jelgavas Vecpilsētas mājā tika **pasniegta Dzimumu līdztiesības balva** izciliem pašvaldību līderiem no visiem Latvijas reģioniem. Pēc nevalstisko organizāciju ieteikuma un žūrijas komisijas vērtējuma par nozīmīgu ieguldījumu dzimumu līdztiesības un iekļaujošas sabiedrības veidošanā pašvaldību līmenī saņēma seši dažādu pašvaldību politiķi.

- Sabiedrības integrācijas fonds 26. martā aicināja darba devējus pievienoties **vebināram “Dzimumu līdztiesība darba vidē – ieguvumi un risinājumi”**.
- 2024. gadā sabiedrību šokēja seksuālās uzmākšanās skandāls augstākās izglītības mācību iestādē. Šīs lietas ietvaros tiesībsargs uzsāka apjomīgu pētījumu par seksuālo uzmākšanos. **Tiesībsarga plašā izpēte** atspoguļo ne tikai seksuālās uzmākšanās problēmu apmērus un specifiku Latvijas augstskolās, bet arī dziļākas strukturālās problēmas, kas skar Latvijas un Eiropas sabiedrību kopumā. Balstoties uz izpētē iegūto informāciju, ir izstrādāti vairāki informatīvi materiāli, kuru mērķis ir izskaidrot sabiedrībai un tiesībsargājošo iestāžu darbiniekiem, kas ir seksuālā uzmākšanās, kādi ir tās veidi, kā to atpazīt, un kā var iegūt pierādījumus savu tiesību aizstāvībai.
- Sieviešu līdzdalība ekonomikā ne tikai veicina valsts ekonomisko izaugsmi, bet arī palielina dažādību, kas savukārt sekmē inovācijas un sabiedrības labklājību. **Intervija Latvijas Radio ar Oksfordas Universitātes emeritēto profesori Lindu Skotu**.
- Nevalstiskā organizācija “Lab Futura” ir izstrādājusi **tiešsaistes apmācību kursu “Dzimumu līdztiesības integrēšana nevalstisko organizāciju darbā”**.
- Jau 19. gadsimta beigās sievietes no Latvijas teritorijas devās kristīgās misijās uz tādām valstīm kā Indija, Ķīna, Tanzānija un Indonēzija. Viņu likteņus savā nesen **aizstāvētajā promocijas darbā** izzināja teoloģe, humanitāro un mākslas zinātņu doktore, Valdemārpils luterāņu draudzes evaņģēliste Kristīna Ēce.
- Vai situācijai ar dzimumu līdztiesību Latvijā ir potenciāls kļūt labākai? Ko varam darīt paši, lai veicinātu dzimumu līdztiesību? Par šiem un citiem jautājumiem **podkāstā “Visas labas”** diskutē trīs žurnālistes – Alina Lastovska, Olga Dragiļeva un Anastasija Tetarenko-Supe.
- Valsts valodas centra latviešu valodas eksperti lēmuši, ka **vārds “karavīrs” tagad būs arī sieviešu dzimtē “karavīre”**.
- Jau sesto gadu **“Rīga TechGirls” organizē iekļaujošu hakatonu**, kurā īpaši aicina piedalīties sievietes. Hakatona galvenais uzdevums ir radīt drošu, labi organizētu un aicinošu vidi, kurā sievietēm būtu iespēja radīt savu pirmo jaunuzņēmuma aizmetni hakatona formātā. Hakatonā “Women in Tech” uzvarētāju laurus plūkusi komanda “AdFlow” un viņu radītais rīks, kas palīdz automatizēt digitālā mārketinga pārvaldību.

- Kopš 2020. gada dažādās mācību programmās **informācijas tehnoloģiju jomu ir iepazinuši vairāk nekā 45 tūkstoši sievietes**, apgūstot gan vispārīgas tehnoloģiju prasmes, gan piedaloties dažādos “Riga TechGirls” hakatonos un mentoringa programmās.
- Neraugoties uz vēsturiskajiem šķēršļiem, **sievietes gūst ievērojamus panākumus investīciju jomā**. Kā liecina dažādi pētījumi 2024. gadā sievietes investīciju ienesīguma ziņā bija par 4% pārākas par vīriešiem un sievietes pozitīvie investēšanas paradumi sekmē ilgtermiņa izaugsmi.
- Viena no jauniešu līderības programmas “Future Heroes” komandām **plāno izveidot digitālo platformu “Workify”**, lai palīdzētu jauniešiem vecumā no 14 līdz 20 gadiem viegli atrast īstermiņa vai ilgtermiņa darbus ienākuma gūšanai. Meiteņu līderības, uzņēmējdarbības un izaugsmes programma “Future Heroes” Latvijā notiek jau piekto gadu. Iepriekšējos gados programmu ir absolvējušas vairāk nekā 180 jaunietes, īstenojot 40 projektus.

E i r o p ā :

- Eiropas Komisija 5. martā publicēja **ikgadējo dzimumu līdztiesības ziņojumu**. Galvenā uzmanība ziņojumā pievērsta Eiropas Savienības institūciju un dalībvalstu būtiskākajiem īstentajiem pasākumiem un sasniegumiem laika perdionā no 2024. gada marta līdz 2025. gada februārim. Tajā sniegti arī iedrošinoši piemēri par dalībvalstu īstentajām iniciatīvām un projektiem dzimumu līdztiesības jomā.
- Par godu Starptautiskajai sievietes solidaritātes dienai, Eiropas Komisija nāca klajā ar **Ceļvedi sievietes tiesību veicināšanai**. Ar šo Ceļvedi Eiropas Komisija vēlas īpaši uzsvērt demokrātiskās vērtības un līdztiesību kā vienu no šīm vērtībām, no jauna apstiprinot un pastiprinot savu apņemšanos nodrošināt dzimumlīdztiesīgu sabiedrību visā Eiropā un pasaulē. Ceļvedī sniegti norādījumi par turpmākajiem pasākumiem nākamajā dzimumu līdztiesības stratēģijā.
- 2024. gadā **33,4% no visiem deputātiem** Eiropas Savienības dalībvalstu parlamentos bija sievietes.

- Eiropas Dzimumu līdztiesības institūts ir izveidojis **Indeksa spēli**, kas ļauj ikvienam izmēģināt, kā ir dzīvot kādā no Eiropas Savienības dalībvalstīm, ja esi sieviete vai vīrietis.
- Eiropas Komisijas **programmā "Pilsoņi, vienlīdzība, tiesības un vērtības" izsludināti projektu konkursi**, kas saistīti ar vardarbības apkarošanu un mazināšanu, t.sk., ar dzimumu saistītas vardarbības un vardarbības pret bērniem apkarošanu. Projektu pieteikumi jāiesniedz līdz 7. maijam.
- Eiropas Padomes Mākslīgā intelekta, vienlīdzības un diskriminācijas ekspertu **komiteja ir sagatavojusi ieteikuma projektu** par dzimumu līdztiesību un mākslīgo intelektu. Ieteikumu projekts ir nodots publiskai apspriešanai līdz 28. aprīlim.
- Somijas Dzimumu līdztiesības padome sadarbībā ar Ziemeļvalstu Ministru padomi un vīriešu organizāciju apvienību Somijā organizē **vebināru sēriju par vīriešiem un maskulinitāti** - no krīzes un pārmaiņām uz iespējošanu.

P a s a u l ē :

- 10. martā tika atklāta ANO Sieviešu statusa komitejas 69. sesija, kurā **Latviju pārstāvēja** tieslietu ministre Inese Lībiņa Egnere. **Sesijas atklāšanas ietvaros tika pieņemta politiskā deklarācija** par godu Pekinas rīcības platformas trīsdesmitgadei. Tāpat sesijas ietvaros notika dažādi pasākumi, kurus organizēja arī Latvija. **Rīga TechGirl organizētajā seminārā** sievietes no ANO diplomātiskā korpusa, kā arī nevalstiskā sektora, tika apmācītas, kā izmantot dizaina domāšanas metodes sociālās ietekmes un inovāciju radīšanai.
- Pirmo reizi Starptautiskās olimpiskās komitejas vēsturē **par tās prezidenti ievēlēja sievieti** - Kirstija Koventrija no Zimbabves.